

Opinie - De crisis verklaard door specialisten (28.10.08)

Dat 'er grote economische schokken' op ons afkomen waarvan de financiële crisis 'slechts een onderdeel is', zoals Marc Reynebeau schrijft in de Weekend-bijlage van De Standaard (25 oktober), is al lang geen nieuws meer. Naast de vraag wat er aan te doen, is de zoektocht naar een verklaring van hoe het zo ver is kunnen komen, hetgeen ons allen beroerd. Daarom ook worden in alle media specialisten-analisten opgevoerd die het eens mogen komen uitleggen.

Wat daarbij opvalt is dat ze helemaal niets uitleggen en nog veel minder verklaren. Een kwestie van niet kunnen of niet willen? Ik tip op het tweede. Het gaat mijns inziens om een ideologische blindheid waarbij men wel kritiek mag hebben op het systeem (kapitalisme) -graag zelfs want dan heet dat 'vrijheid'- maar geen kritiek mag hebben op het systeem zelf...

Er wordt nonsens verkocht.

Ten eerste wordt er door de heren/dames-specialisten rond de pot gedraaid. Een Dexia-bestuurder, gevraagd naar uitleg over de slechte kwartaalcijfers, mocht op het VRT-journaal al eens verklaren dat er winst zou zijn gemaakt mocht er (bij de Amerikaanse poot van de bank) 'geen verlies zijn gemaakt'. D'Hoore mocht ook al eens uitleggen dat de spilindex was overschreden omdat de prijzen gestegen waren... Het aantal keren dat we moeten horen dat de beurskoers van de aandelen van deze of gene onderneming zijn gedaald 'omdat beleggers de aandelen dumpen', is niet te tellen. Ten tweede wordt er alleen maar achteraf voorspeld. En bij deze twee vormen van nonsens, schokt het mij steeds weer dat de zelfverklaarde 'kritisch-ingestelde' journalisten het laten passeren zonder ook maar een weerwoord.

Maar vooral wordt er niets verklaard. Het reeds vermelde artikel, een interview met Geert Noels (hoofdeconoom van Petercam), is hiervan een straf staaltje. Het laat mij toe aan te duiden wat ik, bedoel met de 'ideologische blindheid' en hoe dat in de praktijk van een interview werkt. Noels zegt dat er na de crisis van 1929 'gezonde maatregelen werden genomen, maar dat die vergeten raakten'. Hallo? Vergeten? De New York Times, aangehaald in diezelfde krant (P 22-23) weet wel beter en spreekt van : (...) een decennialang deregulerings- en antitaksbeleid- een verkeerd beleid dat een grote tol heeft geëist. (...) de Reagan-revolutie (...) Er werd inderdaad niets 'vergeten', maar vanalles 'beslist'; democratisch zelfs.

Geheel conform de Marxistische wet van de dalende winstvoet, was/is er steeds meer kapitaal nodig om de motor van het kapitalisme -winstmaken- draaiende te houden. Als de grenzen daarvan in zicht komen, mobiliseert men nog meer kapitaal: goedkoop krediet, sociaal kapitaal (pensioengeld, verzekeringsgeld,...dat na de crisis van 1929 afgeschermd was van het financieel-kapitaal van de banken, tot de 'Reagan-revolutie' daar een eind aan stelde) en fictief kapitaal (afkomstig van 'rommelkredieten' en virtuele (beurs-) winst). Dat is wat er gebeurt is: niets 'vergeten', maar een doelbewuste reddingspoging van een onwerkzaam systeem. Maar, zo denken de Noels-en van deze wereld: laten we het 'vergeten' noemen of anders komt het systeem-zelf in het vizier...

Dat verklaard hebbende gaat Reynebeau als interviewer verder: Ligt de reden daarvoor bij een gebrek aan regulering? En gaat Noels verder in z'n negatie: Dat zou dan betekenen dat er geen controles worden uitgevoerd. Maar dat is het niet, integendeel, de controles zijn excessief. Dat iemand een keer Noels een Van Daele-woordenboek cadeau doet. Regels en controles op de regels zijn niet hetzelfde. En geef Reynebeau meteen ook maar een woordenboek cadeau, want hij laat deze verwarring zomaar passeren.

Nog -even ideologisch blind- mag Noels helderziend de terugkeer naar de orthodoxie verklaren zonder te moeten uitleggen wat daarmee bedoeld wordt: marxistische orthodoxie? Monetaire

orthodoxie? Of gewoon religieuze? Foucault zou 'orthodoxie' in deze omschrijven als 'toverwoord': het uitspreken ervan alleen al, bezweert meteen alle kritiek erop, alle noodzaak tot duiding en elke vraag naar relevantie ervan...

Tenslotte wordt het gehele pleidooi samengehouden -en de voorgestelde maatregelen beargumenteerd door Noels' stelling dat de mens nu eenmaal 'hebzuchtig' is (iets dat we toch een beetje moeten beteugelen, geeft ie meteen ook toe). In de logica heet dat een drogredenering. Het is een voorbeeld van een cirkelredenering: iets (ontsporing beurzen en financieringssysteem, ...) wordt verklaard op basis van iets dat nog minder zeker/bewijsbaar is (de aard van de mens). Ik pik het overigens niet dat Noels mij -als lid van de mensheid- bestempelt als 'hebzuchtig'! Maar het laat Noels natuurlijk wel toe om de spelers met de vinger te wijzen en het spel buiten schot te laten. En dat is wellicht hetgeen moest bewezen worden. Er is niks verkeerd met het kapitalisme, alleen maar met de kapitalisten. Het ligt niet aan het schaakspel zelf, maar aan de schakers dat er op het einde van het spelletje een verliezer is... alsof je kan schaken-met-de-bedoeling-niet-te-winnen. Verhelderend, zo'n interview.

Jaak Perquy

Filosoof, Politiek Secretaris KP,
0477 265 620, skype: jaakperquy, jaak.perquy@telenet.be

.